

Cuvânt înainte

Gerhard Konnerth (Sibiu/Hermannstadt)

Integrarea Germanisticii sibiene într-un context European. Prezentare la *Colocviul internațional: Discurs de efect în limba germană timpurie: aspect sintactice și stilistice* (6 septembrie 2014). Colocviul a fost dedicat doamnei prof.univ. dr. Monika Hager-Rössin la împlinirea vârstei de 80 de ani.

Cuvinte cheie: Monika Roessing-Hager, istoria comunităților, funcții ale comunicării lingvistice, învățământul superior germanistic din România, parteneriatul instituțional dintre Marburg și Sibiu.

I. Istorie și critic literară. Cultură și civilizație

Hans-Martin Hagen (Nürnberg):

Întâlnirea lui Goethe cu Hafis

Rezumat: Articolul pleacă de la simbolistica literaturii orientale și a celei din opera poetului persan Hafis indicând însemnătatea ei pentru opera *Westöstlicher Divan* de J. W. Goethe. Autorul articolului explică fascinația lui Goethe pentru imaginile poetice și simbolurile întâlnite la Hafis arătând importanța operei acestuia pentru înțelegerea celui mai amplu ciclu de poezii din literatura germană *Westöstlicher Divan*.

Cuvinte-cheie: J. W. Goethe, Hafis, simbolistică, literatură orientală

Thomas Schares (Lector DAAD, București)

Dracula în Sibiu? Retablul triptic din Târnava, ciuma și „criptoportretele lui Dracula“. In Memoriam Christoph Gerhardt (1940-2010)

Abstract: Piesele păstrate din retablul triptic din Târnava (Großprobstdorf), datând din perioada gotică târzie, sunt păstrate și parțial expuse la Muzeul Brukenthal din Sibiu. Cele două piese mobile exterioare ale acestui retablu prezintă caracteristici remarcabile. Cea care prezintă o scenă din Martiriul Sfântului Sebastian se înscrie în cadrul celei mai importante tradiții ale hagiografiei medievale și post-medievale; acest sfânt și reprezentările acestuia joacă de asemenea un rol important în arta sacră apărută ca reacție la ciumă. Cel de-al doilea retablu înfățișează motivul martiriului Sfântului Achatius, mai puțin cunoscut în zilele noastre. Se va demonstra, că cele două retable pot fi asociate unei epidemii de ciumă contemporane în Transilvania, și că este foarte probabil ca acest ansamblu să constituie o reacție și un răspuns direct la aceasta. Dovezile aduse în acest sens sunt în forma pamfletelor contemporane, care utilizează aceeași reprezentare a Sfinților Sebastian și Achatius. În partea a doua a prezentei contribuții va fi tratat și contextualizat cazul „criptoportretelelor” lui Vlad Țepeș și reprezentarea acestui grup în cadrul retablului Sfântului Sebastian din Târnava. Se va încerca de asemenea furnizarea unui răspuns la întrebarea dacă în cadrul acestuia și a celorlalte criptoportrete se poate observa o reprezentare a lui Vlad Țepeș.

Cuvinte cheie: retablu Târnavă, martiriul Sf. Sebastian, martiriul Sf. Achatius, criptoportrete ale lui Vlad Țepeș, Vlad Țepeș, reprezentări ale lui Dracula

Maria Irod (București)

Ipostaze ale alterității în romanul *Vaterlandstage* de Dieter Schlesak

Rezumat: Articolul își propune să investigheze diferitele ipostaze ale alterității, așa cum apar ele în romanul *Vaterlandstage (Zile acasă)* al scriitorului german contemporan originar din România, Dieter Schlesak. Lucrarea pornește de la distincția sugerată de Volker Barth între conceptele „das Fremde” (străinul – ceea ce rămâne necunoscut și incontrolabil) și „das Andere” (celălalt – ceea ce contravine imaginii de sine și este exclus prin procesul de *othering*). Analiza reprezentărilor pe care aceste două ipostaze fundamentale ale alterității le primesc în roman demonstrează că ele transcend în mare măsură accepțiunea strict etnică și culturală, aflându-se în strânsă legătură cu poetica lui Dieter Schlesak ce respinge realismul mimetic, cu proiectul său identitar bazat pe înstrăinare și neapartenență și cu delimitarea sa fermă de viziunea materialistă despre lume.

Cuvinte-cheie: Dieter Schlesak, străinul, celălalt, alteritate, identitate, *othering*, sași, Transilvania, național-socialism

Delia Eșian (Iași)

Extremismul estetic: Hans Henny Jahnn

Rezumat: Literatura nu este doar un refugiu al binelui, frumosului și adevărului, ci și un loc în care ni se dezvăluie aspecte radicale și extreme, în literatură regăsindu-se forțe de necontrolat care contravin idealului clasic al armoniei. Poeticile extremiste nu se dezvoltă în cadrul biografiilor conformiste. Biografia și estetica, literatura și viața sunt mereu strâns legate una de cealaltă, tendința lor îndreptându-se spre identitatea autorului ca artist al extremelor. În studiul de față, conceptul de „literatură extremistă”, respectiv „extremism estetic” este exemplificat pornind de la drama *Pastor Ephraim Magnus* (1919) de Hans Henny Jahnn (1894-1959).

Cuvinte cheie: literatură extremist, extremism estetic, Hans Henny Jahnn

Teodora MORARU (Sibiu)

Asemănări și deosebiri tipologice la Herta Müller și Gheorghe Crăciun

Rezumat: Prezentul articol studiază relațiile tipologice la Herta Müller și Gheorghe Crăciun. Ca bază teoretică a fost folosită lucrarea cunoscutului comparatist slovac Dionýz Ďurišin: *Cercetarea literară comparatistă. Încercarea punerii bazelor teoretico-metodologice* (1972). Spre deosebire de relațiile genetice, care se bazează pe contact în cadrul unei literaturi naționale sau chiar universale, relațiile tipologice sunt legate de structura și dinamica internă a operelor comparate. În acest sens între Herta Müller și Gheorghe Crăciun pot fi constatate trei tipuri de relații tipologice: asemănări și deosebiri sociale, literare și psihologice.

Cuvinte cheie: Herta Müller, Gheorghe Crăciun, relații tipologice după Dionýz Ďurišin, relații interliterare, Securitate

Rodica TĂNASIE (Sibiu)
Caracteristicile și statutul femeii la „țigani” transilvăneni

Rezumat: Prezentul studiu își propune să arate caracteristicile și statutul femeilor la „țigani” din Transilvania pornind de la opera lui Heinrich von Wlislocki, cercetător al țiganilor din Transilvania, traducător și folclorist al secolului al XIX-lea. Femeile pot ocupa poziții în cadrul etniei lor ca matroană, vrăjitoare, mamă și ca potențială soție. În aceste cazuri, ele sunt extrem de apreciate de trib. Criteriile de mai sus pentru o femeie țigancă, care sunt recunoscute de tribul țigănesc, pot fi văzute doar în contextul legilor tribale și obiceiurilor țigănești.

Cuvinte cheie: statutul femeilor la țigani din Transilvania, Heinrich von Wlislocki, aspectul femeilor, căsătoria la țigani.

II. Lingvistică

Lucia NISTOR (Iași)

In heroum memoriam. Nume de familie germane și române în Petrești/Sebeș

Rezumat: În lucrare sunt analizate din perspectivă semantică și statistică toate numele de familie germane (63 nume diferite) și române (45 nume diferite) ale locuitorilor din Petrești/Sebeș care au fost victime ale primului și ale celui de-al doilea război mondial, precum și ale regimului comunist. Numele celor 216 persoane au fost preluate de pe plăcile comemorative existente în biserica luterană și pe monumentul eroilor din curtea bisericii ortodoxe din localitate.

Cuvinte cheie: Onomastică, nume de familie germane și române din Transilvania, analiză semantică și statistică, victime ale primului și ale celui de-al doilea război mondial

Åsa Apelkvist (București)/Doris Sava (Sibiu)

Conceptualizarea încetării din viață în frazeologia limbilor germană, română și suedeză

Rezumat: Articolul prezintă diverse tipuri de frazeologisme care se înscriu în câmpul semantic *încetarea vieții* pentru a cerceta rolul „schemei imagistice” în configurarea realității, în (re)constituirea unui segment al vieții cotidiene și metaforizarea unui concept central în limbile germană, română și suedeză. Dat fiind faptul că valoarea semantică predominantă a frazeologismelor este centrată asupra individului, a reflectării unor experiențe, observații cotidiene colective, a evaluării anumitor concepții, demersul științific propus va viza pe de o parte extragerea unor domenii prolifiche, generatoare de metafore, dar și demonstrarea existenței unor modele de gândire sau de acțiune valabile în comunitățile lingvistice supuse analizei.

Cuvinte-cheie: frazeologie, teoria metaforei conceptuale, germana, româna, suedeza

III. Traductologie și critica traducerii

Lăcrămioara POPA (Sibiu)

Rezumat: Poezia populară românească, în speță baladele populare au trezit interesul traducătorilor germani din secolul al XIX-lea, care și-au dat măsura talentului lor prin traducerea acestora în limba germană și prin popularizarea lor în spațiul vorbitor de limbă germană din țară și străinătate. Studiul reflectă aspecte ale obiectivelor și motivelor de traducere a cinci autori germani (W. von Kotzebue, C. F. W. Rudow, A. Franken, A. Forstenheim, Carmen Sylva) luând în considerare printre altele și experiențele de viață, angajamentele profesionale și prietenia lor pentru români. Articolul de față își propune să evidențieze principiile și dificultățile traducerii ca rezultat al dorinței autorilor, de a traduce textul original cu acuratețe, păstrând în același timp pe cât posibil și spiritul poeziei populare românești.

Cuvinte cheie: traducători germani, traducere, balada populară românească, lirica populară românească, W. von Kotzebue, C. F. W. Rudow, A. Franken, A. Forstenheim, Carmen Sylva

IV. Tema de actualitate

Maria SASS (Sibiu)

Tradiție nu înseamnă să aduni cenușa, ci să întreții vie flacăra.

Academia de vară “Transilvania” și contribuția ei la promovarea limbii și culturii germane, dar și al schimburilor culturale în sudestul Europei

Cuvinte cheie: Academie de vară, Donauschwäbische Kulturstiftung des Landes Baden-Württemberg, literatură de expresie germană din România, Johannes Honterus

Abstract: În centrul prezentului articol se află organizarea Academiei de vară “Transilvania” la Sibiu, care are menirea de a stimula, pe de o parte, promovarea culturii germane din România și sudestul Europei, pe de alta, menținerea vie a de schimburilor culturale. Pe lângă prezentarea unui tablou sinoptic al literaturii germane din România, de la origini și până în zilele noastre, articolul mai scoate în evidență perspective ale promovării culturii germane din România prin intermediul unor instituții din țară sau din Germania.

V. Recenzii

Sunhild GALTER (Sibiu): Recenzie

Rezumat: Recenzia are ca subiect volumul al XVII -lea din ediția Brüder-Grimm-Gedenken, volum editat cu ocazia împlinirii a 200 de ani de la prima apariție a culegerii de basme populare *Kinder- und Hausmärchen* de frații Grimm. Volumul cuprinde 15 articole, toate referitoare la subiecte legate de familia Grimm cum ar fi pagini de jurnal, scrisori și manuscrise, obiecte care se află încă în posesia urmașilor, munca fraților Grimm la Dicționarul Explicativ al Limbii germane, felul lor de a privi viața ș.a.

Cuvinte cheie: Brüder-Grimm-Gedenken, volumul al XVII –lea, 15 articole, subiecte referitoare la familia Grimm

Maria SASS (Sibiu): Recenzie

Abstract: Prezentul articol se concentrează pe interdependența dintre literatură și teorie începând cu perioada postmodernă. Datorită schimbării de paradigme au apărut noi abordări în relația dintre istorie și literatură. Volumul deține trei părți care fac referire la relația dintre literatură și teorie, dintre teorie și literatură, dar exemplifică și formele narative de la postmodernism încoace. Cartea trebuie înțeleasă ca un instrumentariu util atât pentru critici, dar și pentru cititorii de texte literare modern.

Cuvinte cheie: teorie literară, postmodernism, estetică postmodernă, poststructuralism, intertextualitate, anacronism, cronotop, plagiat, deconstructivism.

Claudia SPIRIDON (Cluj-Napoca): Recenzie

Rezumat: Santa-Jakabházi subliniază interacțiunea dintre strategia de a scrie, selecția genului și cenzură, și creează o imagine completă a înțelegerii identității la Franz Hodjak. Ea îl prezintă pe Hodjak ca pe un autor care manifestă o atitudine ironică și detașată față de ideea de casă, de patrie, pentru care străinul, insolitul și detașarea de tot ceea ce e cunoscut reprezintă factori de formare a identității și care înțelege libertatea ca neapartenența la un anumit grup.

Cuvinte cheie: identitate, Franz Hodjak, strategii ale scrisului, construcție de identitate literară

Index de autori